

На економскиот дел од Извештајот на Европската Комисија за напредокот на Република Северна Македонија

29. Мај 2019

[Извештајот на Европската Комисија за напредокот на Република Северна Македонија](#) дава безусловна препорака за отпочнување на преговорите за пристапување на Република Северна Македонија кон ЕУ. Во таа смисла, Извештајот го забележува значајниот напредок направен во однос на претходниот извештаен период (април 2018), и особено значајниот напредок во делот на исполнувањето на политичките критериуми. Извештајот дава **реалистична слика за состојбата со македонската економија, нотирајќи одреден напредок.**

Споредено со оценката во претходниот извештај, напорите и потезите на носителите на економските политики се **вреднети на сличен начин**, без нотирање особен напредок. Сепак, значајно ограничениот простор посветен на економијата (особено споредено со просторот посветен на политичките критериуми), како и користените изрази „одреден напредок“, „остануваат клучните слабости“ и нагласениот недостаток на долгорочни потези во економските одлуки укажува дека напредокот во економските

политики и реформи и понатаму стагнира.

Finance Think оценува дека, додека Извештајот врши експлицитно и недвосмислено вреднување на преземените чекори во делот на одблокирањето на евро-атлантските процеси, **оценката за економскиот амбиент е значајно поограничена.** Ваквата оценка на економските политики и потези на Владата е во целосна согласност со укажувањата на домашната експертска јавност за отсуството на посветеност кон **целта и меѓусебната усогласеност на економските политики**, како и **недоволниот капацитет за испорачување економски реформи** на повеќе фронтови.

Finance Think смета дека Извештајот внимателно го забележува напредокот на одредени владини економски потези, но главно од кратокорочен карактер, додека долгорочните слабости остануваат. Поконкретно:

- Како и во претходните извештајни циклуси, Извештајот позитивно го

оценува **задржувањето на макроекономската стабилност;**

- Понатамошното зголемување на **фискалната транспарентност и менаџирањето со јавните финансии** е, исто така, оценето позитивно. Извештајот зазема критички тон во однос на потребата за понатамошна фискална консолидација, преку балансирање на примарниот дефицит (вкупниот дефицит минус каматите на позајмувањата). Finance Think проценува дека **ваквата квалификација бара понатамошна елаборација** со оглед дека е клучно прашање на кој начин би се извршила понатамошна фискална консолидација, и доколку таа се врши преку кратење на капиталните трошоци, тогаш ќе има негативни ефекти врз среднорочниот економски раст. Со оглед на ова, Извештајот скоро и да не посветува внимание за потребата од рационализација на јавните трошења и **итно и неодложно зголемување на нивната ефикасност**, односно на вредноста на секој потрошен јавен денар.
- Од друга страна, Извештајот дава коректна забелешка во однос на општата **структура на јавните расходи**, која забележа влошување (поработ на социјалната компонента на буџетот на сметка на развојната компонента), главно поради **подреализацијата на капиталните инвестиции**. Иако ова е долго-дискутирана тема и во домашната јавност, сепак, ваквата состојба нема значително да се промени во претстојниот период, главно поради: 1) продолжувањето со подреализацијата на капиталните инвестиции (види, [ФТ Став бр. 33 за државните капитални инвестиции](#)), и 2) зголемувањето на трошењата за социјалните трансфери (реформата на системот за социјална помош во насока на зголемување на

социјалната помош, субвенционирањето на минималната плата и растот на платите и сл.). Оттука, ваквата констатација во Извештајот, без соодветна квалификација и препорака за понатамошното однесување и дејствување на засегнатите носители на политиките е **недооформена**.

- Слично, Извештајот не дава доволно-јасна квалификација за даночната реформа, иако укажува дека заедно со пензиската реформа ќе ги подобрат буџетските приливи на среден рок. (Види и [ФТ Став бр. 35 за предложената даночна реформа](#)). Сепак, **посеопфатна оценка за големината (економска и политичка), опфатот и тајмингот на даночната реформа не е понудена**. Од друга страна, Извештајот јасно укажува дека зголемувањата на социјалната помош и на минималната плата може да имаат неповолни последици врз пазарот на труд, особено во услови на стагнантна продуктивност на трудот. Ваквиот став е, во голема мера, во линија со ставот на домашната експертска јавност, на пример, види [ФТ Став бр. 38 за најавите за зголемување на минималната плата](#).
- Долгорочноста во планирањето на јавните финансии и понатаму се оценува како слаба точка, наспроти вкупното управување со јавните финансии. **Среднорочното буџетско планирање, поставувањето фискални таргети и независни фискални тела** е се`уште само план, иако вакви потези владата најавуваше уште во времето кога беше во опозиција.
- Долгорочните слабости на економијата се повторно забележани, пришто кај дел од нив се забележуваат одредени чекори во насока на нивно адресирање. Сепак,

клучните проблеми сврзани со **високата сива економија и извршувањето на договорите** (поврзано со ефикасноста и непристрасноста на судскиот систем) остануваат. Особено загриженоста за високото учество на сивата економија и неповолниот ефект врз формалните компании и понатаму се провлекува како значајна забелешка.

Во останатиот дел, Извештајот се фокусира на останатите долгорочните слабости на економијата, како што е **слабите образовни исходи и потребите од образовни реформи, потребата од промена на структурата на економијата и потенцијалните користи од поврзувањето на странските со домашните компании,** кои засега остануваат недоволно искористени.

За прв пат, Извештајот споменува „**плата во пливо**“ (стр.51), што како тема Finance Think ја третираше екстензивно. Види, на пример, [Квалитет на живот во Македонија 1: Плата во пливо](#). Сепак, Извештајот дава позитивна оценка за потезите на владата за намалување на готовинските плаќања (преку лимитирање на максималниот износ на една или поврзани трансакции), додека адресирањето на проблемот „плата во пливо“ е се`уште само во најава.